

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De sollicitudine ecclesiasticorum

[urn:nbn:de:bsz:31-300764](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300764)

In hoc casu ipsi tanq̄ tales iudiciali tuo cari.

Finit.

Opusculū eiusdeꝝ

de solitudine ecclesiasticorū. ad fr̄es celestinos/continēs. lxxvii. particulas:

¶ Veritur respōsio super dubijs sequentibus/ vnde crebro solitudines conscientiarū in ecclia/ sticis ⁊ religiosis oriunt̄.

¶ Primū dubiū ¶ Si liceat ecclesiasticis maxime religiosis/ dñi conferuntur eis tpa/ lia/ se ⁊ successores suos obligare ad certa ⁊ determinata suffragia in missis v̄ alijs officijs ecclesiasticis. sicut habet vsus cōmunis? Solutio p̄ticular. xiiij. que p̄supponit alibi tractata de symonia.

¶ Secundū dubiū ¶ Si liceat omittēre tales obligatōnes sine reatu pcti mor/ talis. p̄sertim quando vidētur grauior̄es q̄ oportet ex eventu vel aliunde? Solutio p̄ticular. xij. et a. xix. vsq̄. xxxij.

¶ Terriū dubiū ¶ Si melius eēt q̄ conferētes tpa/ lia statēt in sola generalitate p̄ suffragijs h̄id̄is. ⁊ si ad hoc ⁊ quō monēdi sunt? Solutio p̄ticular. xvij. et. xvij.

¶ Quartū dubiū ¶ Si in casu secūdi dubij necessaria sit ⁊ secūra dispensatō superioris prelati vel pape vel ordinarij? Solutio p̄ticular. xvij. vsq̄. xxxij.

¶ Quintū dubiū ¶ Si liceat ecclesiasticis bene ⁊ sufficienter fundatis recipere novas obligatōnes cum augmento seruitij? Solutio p̄ticular. xxxij.

¶ Sextū dubiū ¶ Si liceat sine augmento seruitij/ ita q̄ non plures dicantur missae vel obitus. ⁊c. q̄uis hoc intendat temporalij collatores? Solutio p̄ticular. clx.

¶ Septimū dubiū ¶ Si liceat admittēre super fratres iam fundatos/ alios qui habeant speciales cellas ⁊ obligatōnes ad suos istitores alias q̄ reliq̄ fratres? Solutio cum. viij. ix. x. et. xij. dubijs p̄ticular. xxxij. xxxv. xxxvi.

¶ Octauū dubiū ¶ Si liceat se obligare q̄ omnis fructus spiritualis in missis/ ⁊ alijs que obligatus dicit/ cedat in vtilitatem temporalia conferētis?

¶ Nonū dubiū ¶ Si tantū p̄sunt suffragia dū sūt pro plurib⁹ quātū si fierent p̄ vno vel paucis. ⁊ p̄sertim illi qui faciūt?

¶ Decimū dubiū ¶ Si debēs vñā missas possit alios adiūgere sine defraudatōe

illi⁹ qui missam pecijt aut instituit?

¶ Undecimū dubiū ¶ Si necesse sit sp̄ pro specialibus fundatorib⁹ oratōnes facere speciales. maxime dum hoc instituerint licet non specificando modū ⁊ quis modus tenebit? Solutio p̄ticular. xxxij. cum quinq̄ sequentibus.

¶ Duodecimū dubiū ¶ Si liceat pro loco solenniiori in sepulchris vel pro alijs pompis exequiarū/ pacisci verbo vel inētionē de maiori temporalij collatōe?

¶ Tredecimū dubiū ¶ Si discretē faciunt obligantes se ad suffragia p̄ alijs/ q̄i inde min⁹ valent vt videt̄ p̄ seip̄. ⁊ nō est p̄partio tpa/ lis ⁊ modi ad sp̄uale. Solutio hui⁹ ⁊. xiiij. p̄ticular. clv. cū trib⁹ sequentibus

¶ Decimū quartū dubiū ¶ Si caute faciunt religiosi/ qui leuiter admittūt ad p̄ticipatōē omnij b̄nficiorū per illos qui benefaciūt eis vel qui petunt?

¶ Decimū quintū dubiū ¶ Si obligatō ad oratōes vocales/ sit absolutus ab obligatōe/ dñi eas dicit sine attentōe vel deuotōne vel affectōe aut solitudine/ nā attentio est quedā solitudo. Solutio istius ⁊ sequentis p̄ticular. lv. vsq̄ ad finem.

¶ Decimū sextū dubiū ¶ Si sufficit generalis intentio qua vult ecclesiastic⁹ vel religiosus orare specialit̄ pro benefactorib⁹ q̄ pro alijs. super qua specialitate q̄ntificanda se refert ad deum/ qui p̄dicator est meritorum?

Prima particula

¶ **N**olite solitari esse. Math. vi. Luc. xij. Iubet hoc sup̄m abbas noster Ihs xps/ i cuius sp̄u salubrit̄ instituti damamus Abba pater. Consonat ap̄ls eius magn⁹ prior in religioe xpi ana dicēs Corinthijs/ in p̄sona oim solitarios sine solitudine esse. S; mor subintulit vtilē ⁊ necessariā de solitudine distinctōem. ne vel sibi ip̄i vel alijs cōsortib⁹ suis/ cōtrari⁹ videret̄. quorū sermo frequēter ad solitudinē p̄tra desidē inertā/ exhortat. Aut enī Qui sine vxore est/ solit⁹ est que dñi sunt. quō placeat deo. qui aut cum vxore est/ solit⁹ est que mūdi sunt.

Secūda parti.

¶ Ecce habem⁹ solitudinē ⁊ solitudinem. Una est dei/ altera mūdi. Una

spiritualis altera temporalis. Utraq; si qui dem bona. Alioquin culpata fuisset yro ratorū cum sua sollicitudine conditio. pri ma tamen melior atq; dinior: adeo vrya catō dici possit. et dicat tam hic q̄s ab apo stolo. i. Cor. vii. Uolos vos inq̄t sine so licitudine esse. Et alibi ad Phil. iij. Nihil solliciti sitis. Et p̄ psal. dñs Vacate inq̄s et videre quoniā ego sum deus.

Tertia particula.

Felicis ista sollicitudo vacās. et vacā tio sollicita. q̄lem habere licet decz et expedit/ illos precipue qui celibes esse sine tribulanti iugo vxorū nedū elegerūt sed vouerunt. quales vos elegit et assum psit abbas noster xps. o patres et fratres celestini quos ad p̄ns alloq̄tur sollicitu do dilectōnis mee quā suis impulit que sticularū stimulis/ zelus vester religio sus sollicitus iuxta verbum p̄phetiā. Di chee. vi. Ambulare cum deo iuo.

Quarta particula.

Sensit itaq; vester i dñō timor ci ius vis est fm̄ p̄m reddere timē rem sollicitū. Sensit inq̄s quēadmodum frustra fuisset assumptā sollicitudo vacās deo/ si quadā retrospectōe seu tergiversa tione corrueret in mūdi sollicitudinē. et iā nō tm̄ vana esset quasi finē nō assequens vacatōnis/ rex damnabilis iudicaret et reproba/ si in damnabilē reprobaq; soli citudinis peccatrici foueā preceps labē ret. q̄lem dissuadet maxime sermo p̄po situs. Nolite ait xps solliciti esse. etc.

Quinta particula.

Queret forsitan nouitioz aliquis q̄ sit et qualis hec sollicitudo culpa bilis. Nam de tolerabili mūdanoz sariis insinuatū est. et de quadā altera ocio san cto conditiua videt ammonita sed nō cri minata fuisse illa marie sedētis ad pedes Jesu soroz. Martha martha inquit Jhs sollicita es et turbaris erga plurima. por ro vnum est necessariū. Atvero tota com monitionis xpi series/ cū exposito: ibi su is in illa prohibitōe sollicitudinis sicut Martheus et lucas referūt dat intelligi so licitudinē malā esse que nō est prudētis sagacis prouidētis neq; necessitatis. sed est vel diffidentie vel pfidie vel cupidita tis curiose et anxie de quib; non est modo per singula differendum.

Sexta particula.

Eniam igit̄ p̄ cōpendiū statū ad pie sollicitudis vestre in domīno questioēs. q̄ sollicitudinē reformi dant impiā. dum piam imo necessariā co gūtur amplecti. Vanet apud vos (o pa tres et fratres) pfundo corde firmata mo nitio aplīca. Hebr̄eorū. iij. Sint mores sine auaricia contenti presentib;. Nihilomin⁹ aspiciatis illa esse necessaria que p̄ce dit idem ap̄ls. i. Thi. vi. Habētes alimē ta et quib; tegamur his contēti sim⁹. Bū suades/ o magne p̄ior aplē. placet id qd̄ apponitis his contēti sim⁹. Attamē alimē ta et ea quib; tegamur/ oportet h̄re. Non autē hoc ip̄m totū/ vel labore nostro q̄ di uinis mācipamur officijs/ vel hostiatim mendicādo q̄ nequaq; discurrere p̄ vicos et plateas institui⁹/ obtinere fas nobis est. Deniq; nihil equi⁹ fm̄ omnē legez eē deducit ap̄ls. et Corin. ix. q̄s qui altario de seruit de altario et viuat.

Particula septima.

Eve mundo a scandalis. ve scan dala spargētib; vbilib; demonijs In via hac qua ambulabā conq̄ ritur p̄beta absconderūt supbi laqueum mihi. Et rursus. Iuxta iter scan. po. mihi Electa est ecce sub triplici religionis vo to via paup̄tatis vt sollicitudo noxia di uitiaz/ cruentās et enecans vitaret. Electa via castitatis p̄petue. contra sollicitudinē alligantē vxori cū tribulatōe h̄mōi. Ele cta via derelictōis p̄oprie volūtatis per obedientiā/ contra sollicitudinē tot dubi tationū/ tot scrupuloz/ tot discriminū. qualia propria volūtatis sedū ducere vult se seducēs incurrit. Pudet heu pigētq; recordari/ quātis et qualib; apud nōnū los detrimētis/ omnia sunt in oppositas exorbitatōnes euersa subuersaq;. Iā heu nimis apparet veritas pabole xpi. q̄ mo do dū hec relegēt̄ electa est in ecclesia de immūdo spū. qui cū exierit ab hoīe. tādēz redit et adducit septem spūs nequiores se dum inuenit domū vacantē. nō quidē ve re sed sola simulatōe. sicut et solis extrinse ce p̄fessionis scobis fite mundata est.

Particula octaua.

St vtiq; neq; et immūdus spūs cupiditas. que radice oīm malo rū et idoloz seruit⁹ ab ap̄lo. et mā mona d̄z iniquitatis a xpo. Sed nōne neq; or est simlata paup̄tas que sub voti velo

latens/tota diuinitas inhiat. tota sollicitu-
dinibus earum pungit. et intus et extra conti-
nuis mirisq; modis lacerat. cruentatur.
dissipat. Qui namq; poterit esse dubium so-
lenter attendere: quin spiritus auaricie neq; iam
secum adduxerit septem spiritus. i. vniuersitates
vicioz neq; oves se. Simulata q̄ppe sicut
ait Aug. ieq;tas duplex est iniquitas. nō se-
cus hoc loco. dic q̄ ficta et vota paupertas
nō est paupertas spiritus. nō paupertas virtus
nō amica bonis moribus frugalitas s; du-
plex iniquitas. q; et vere cupiditas est et si-
mulatio. Nec hic sistit. Sed p̄grediens/
istic vni fractionē fundatorū defraudatō-
nē. primoz factis dicitis et exemplis scāda-
lisanōem inuenies. Demū subit illud ve-
xpi dicitur phariseis/pro talibus in religioe
penit? lapsa versantibus. quales hic solos
plangim? Circūitis mare et aridā. vt faci-
atis vnu p̄selitū. i. nouitū in religione. et
cū factus fuerit facitis eū filiū gehēne du-
plo q̄ vos. Ecclesiast. v. qm̄ displicet deo/
infidelis et stulta pmissio. et meli? est non
vouere. q̄ post vota nō reddere.

¶ Particula. IX

Iste tandem anima siste calamū que
indignatio tua rapit ultra longe
q̄ inchoādo p̄posueras. Et q̄ do-
ctrinā bonā datura es/distraberis satyra
que nulla vnq; orōe. nulla declamatōnis
acrimonia/satis erit reprobāda. Reuerta
mur ad progressum finis intēti/resumen-
tes illud vñ arripuit nos maloz recogita-
torū (p̄sertim apud non paucos nostri
tempis religiosos) angius dei timor. xp̄ia
naq; pietas/et miseratio fraternalis. Illō
erat apire/quo pacto/paupertas religiosa/
vacaret absq; sollicitudine victus et vestit?
Interveniūt fateor et vos interrogādo fa-
temini/plures crebro panginiū conscia/
rū scrupuli? nō sinētes timorosos fratres
implere cū pace verbū xpi cū aplica moni-
tōe. nolite solliciti esse. ¶ Particula. X

¶ Ant̄ at in genere tres in q̄sītōe
victus et vestit? neq; stimuli. vn?
symonie. ali? usure. alter fraudulē-
tie. ¶ Sollicitas nimirum timorata mens:
ne forte misceat se inter dante spalia p̄ spi-
ritualibus recipiēdis et econtra labes symo-
niace prauitatis. et hoc vtiq; frequēter (ve-
re) puenit dū nō habet directō. dū lumē
intentōis nostre que dicitur ocul? corpis oim

actionū nostraz/est tenebre. ¶ Sollicita-
tur p̄terea/ne in redditibus compandis. qz
nō semp inueniunt ad p̄petuū/reddat cō-
tractus vsurari? ex adiecta conditōe seu
pactōne de facultate toties quoties redi-
mendi. ¶ Sup̄ hac vero duplici q̄stione
sollicita scrupulosaq; p̄nt haberi quedā
opuscula nostra/nup̄ edita. si tñ cum ma-
gnis talium tractatoribus visa fuerint nume-
randa.

¶ Particula vndecima
¶ Upest ad p̄ns inuestigare et inue-
tos tollere (q̄stū inuenit fator bo-
ni semis xps) yzaniōz. fraudulē-
toz aculeos. quos latebrosa nocte dū dor-
miunt per negligentia boies. sup̄seminat
inimicus homo sub obtentu conditōnis
victus et vestitus. Doc etiā precipue via
p̄ questūculas sollicitudo/ scire desiderat
¶ Et quoniam defraudatō directe p̄traria-
tur iusticie. tot modis inueniunt defrau-
datōem quor iusticia fieri. oppositorū q̄-
dē/eādē est disciplina. Dicit ar iusticia vir-
tus ad alterz vel sicut ad alterz. reddēs vni
cuiq; quod suū est. Porro iusticia ample
sumpro vocabulo/cōpatur ad deū et ad p-
ximū. imo et ad seipm̄ sicut ad alterz. pro-
ut in penitētia fit. dū spūs carnē subiecte
seruituti. Sic erit defraudatō. vna ad de-
um. altera ad primū. tertia q̄i metaphori-
ce dicitur ad seipm̄. Et primū de primū de
fraudatōe (quia notior est) videamus. et
cōclusiones deinceps miseramus.

¶ Particula. XII.

¶ Conclusio prima
¶ Sollicitudo pia/conferētis spalia
defraudat si sua intētio a recipiē-
te nō seruet. hoc ei proprie sonat
frans et dol? dū p̄tendit vnu et fit alterum
Sic dicitur de testatore q̄ fraudat? est/ si sua
differat aut nō impleat intētio. neq; tñ ac-
cipiēda est de quis intentōe. Nō enī cadit
sub obligatōnis recta lege neq; intētio. si
saluti cōtraria. si moribus absōna. si in de-
teriorē exitū/et/observatio sit vctura q̄lis
esset intētio palā symoniace vel vsuraria/
vel iuri p̄iudicās alieno. vñ deo sanctisq;
suis/non honesta. ¶ Conclusio scōda.

¶ Particula decimatertia.
¶ Sollicitudo pia conferētis spalia/
dirigi d; ad sustentatiōem mistri
illi spaliē faciendā/a q̄ spalia requiruntur
Iste si qdē iustus p̄xi? et verus est titulus

fusciendi spūalia. Et hoc supponatur ad pñs tanq̄ deductū sufficiēter in materia de symonia dū de directōe cordis for/ ma daret. Atvero plerūq̄ sit/ vt mentiat iniquitas sibi. nūc p̄ ignorantia affectatā z ideo culpabilē. nūc p̄ negligentia que nō tanta sollicitudine querit agēdoz verita/ tem Expedi igit ad p̄ticulares descēdere casus. nō quidē ad oēs aut singlos. hoc ei nobis est impossibile. qm̄ varij sunt sine nūero. z ita varij q̄ vna circūstantia qñq̄ posita qñq̄ deficiēs/ iudiciū sapiētis va/ riare cōpellit z hoc cū admiratōe paz sa/ piētis. nec ad oīa circūspiciētis. Quēsiuit vnus anachoritzaz. a quodā patre. Pater de beo tentatōes admittere aut p̄tinē eas abijcere. Admitte inq̄t. Accessit alter cum eadē petitōe. Abijce inq̄t nec admittere. Nōne hūia videri p̄nt. admittere. non admittere. Sic apud sapientē puerbioz. xxxi. Ne re spondeas stulto iuxta stulticiā suā. Et ibi dem. Rñde stulto iuxta stulticiā suā. Sic in euangelio de monstrandis z nō mon/ strandis opibus bonis habes.

¶ Particula. xiiij.
Quia in re colligit/ vñ tam frequēs error/ in moralibz iudicijs venit. Sunt q̄ solis intendūt generalibz regul. vt sunt puerbia. z auctoritates scōrum. Sunt q̄ ad sola singularia dant se totos nullā ad p̄ia principia resolūtōez facien/ tes. qz vel nesciūt. vel negligūt. aut toti lit/ terales et sine spū/ cariales sunt. vel ecce/ car eos p̄ia malicia hec aut illa. Sūt aliq̄ circūspecti simulz prudētes. q̄ singularia caure colligūt. z sapiēter ad regulas resol/ uūt generales. colligētes pariter q̄ fuerit rō dare legis qñq̄ p̄ eleuatōem mētis ad reglas diuinas. qñq̄ ad hūanas. Primū fit p̄ virtutē quā vocat Arist. gnomiciā. Al/ tez p̄ epiciā. quā dicere possum⁹ bonam eq̄tate. Et qm̄ rarissimi sunt tales circum/ specti (requit enī cū eruditōe lōgus expiē/ tie vsus) nō expedit passim ab oibz q̄rere solidū p̄ moralibz cōsiliū. neq̄ silr p̄sume/ re illō dare q̄sq̄ d̄z. p̄serti n̄ habita cū suis circūstantijs oibz vera casus forma q̄ q̄rit

¶ Particula. xv.
Certe frequēs istic ab inq̄rentibz solet iteruenire defect⁹. Et cū ius ex facto oriat/ qd̄ miz si in rñsiōe fit dece/ prio. Non quidē semp̄ ex rñdētis. sed ex inq̄rentis vicio. aut crebrius p̄pter fanta/

siam paz instructoz. q̄ se palogifant dēci/ piūt z sophisticāt. putātes casus aliq̄s eē/ siles q̄s exynica qñq̄ circūstantia addita vel remota vel nō attēta/ constat p̄sus eē/ dissiles vel aduersos. Exēpla tacta sunt. Et apud medicinā dandā p̄ hoc vitium dū vnus sibi visus arrogante perit⁹ i hac aut hac medicina dāda. applicabit vñā re/ ceptā ad morbos ex causis oppositis or/ tos. nō attendēs q̄ aliud quod sanat cal/ canēū. nō sanat sed excecāt oculum.

¶ Particula. xvi.

Quādam narratōes sup hac re vulgares. nec referam⁹ q̄ iustā p̄/ inde rōem vel nō/ valeāt aduoca/ ri p̄ndere. dū casum oēm ad se delatum. iustificandū suscipiūt. Et veniam⁹ ad ali/ as cōclusiones cū suis modificatōibz. in/ uestigādo p̄cipue/ de intētiōe sustētātis ministz ecclie q̄ z q̄lis sit tenēda. z q̄ et q̄/ lis sit tenēda p̄ eū qui sustentat z recipit sine sit vnus siue sint plures/ secularz aut religiosus. Et sit conclusio. iij.

¶ Particula. xvij.

Sollicitudo pia cōferentis spalia/ si vult p̄t/ in sua generalitate sus/ fragia req̄rere. Et sub hac intētiōe sola stā/ do/ nō min⁹ merebit sepe ap̄d deū/ q̄ p̄ti/ culari⁹ erigēdo. Non h̄z p̄ia p̄s dubita/ tiōne. Scōda p̄s/ vñā spūalibz oculis q̄les sunt oculi colūbini sponsi et sponse in cārticis/ aspiceret. qm̄ ap̄d illos/ perspi/ cna esset. q̄ cognoscunt oīa bñfactorz oīm q̄ntūlibet occultoz premia reposita ap̄d deū/ p̄pter quē z in quo fiūt. Terū pau/ ci sunt spūales h̄mōi q̄ nō miscere curent grano purissimo caritatis illō seminādo quedā zizania vanitatis. Fiq̄z illō virgi/ lianū. Infelix lolū z steriles nascūt aue/ ne. Audi cōformitē illō euāgelicū q̄ siml/ etozte spine/ suffocauerūt semen verbi et fructū boni operis. Conclusio. iij.

¶ Particula. xvij.

Sollicitudo pia cōferentis spalia/ pōt z d̄z amoneri clā aut palā per/ p̄dicatores aut alios/ sup p̄missā veritate/ p̄ directōe puriori intētiōis sue. Suadēda q̄ppe sunt bona cū dissuasiōe maloz. Nihilomin⁹ obseruet illō antiq̄ p̄/ uerbi. Ne qd̄ nimis. qz q̄ nimis emūgit/ elicit sanguinē. Nihilomin⁹ exacuēs ferrū/ qñz vel bebetat vel cōsumit ipm. Saragens

*Her ego obsequium ad quod
 deus in huiusmodi adp̄tione
 p̄t. etiam h̄mōi a Sialo
 q̄ntus p̄p̄t*

8. 37. 7

deniq; totū quicqd seuerit aut messuerit
puz esse/ nō habēs aliqd zizaniorz neq;
palearum. qdñi frustra quidni stulte sepe
conet r damnose fatigef. Nunqd eligibi
lius est granū aliqd vel impurū/ q̄ nullū
colligere? Quo circa dicamus cōsequēter

Conclusio. v. Particula. xix.

Sollicitudo pia cōferentis tpalia/
potest cū bona venia. Immoz cū
gratia/conditōes certas appone
re explicatiuas intēōnis sue. Suffice
re in primis debet ad cōsensum hūi⁹ veri
tatis/ vsus totū cōis ecclie. q̄ sic hz r reci
pit. cui siq; detrahāt impudenter se deci
pit. Sūt autē tres cōditōes ppter quas
pie p̄t p̄ferēs appōere limitatōnes certas
Una p̄cernit psonā recipiētē. Altera pso
nā p̄ferētē. Tertia psonā affīnē l' attinētē

Particula xx.

Atende r videbis expediēs eē p/
sone recipienti/ q̄ limitet ad certa
suffragia. quatin⁹ reddat animus
eius magis solicit⁹ debitū soluere. r inten
tionē suā in deū dirigere. Quatin⁹ p̄terea
maneat eius cōscia securior. quo poterit
agnoscere q̄ obligatōe soluta/ quiet⁹ ma
ner. Nec p̄uipendēde sunt due rōnes iste.
Quib; addit tertia. Constat nāq; apō de
um q̄ nouit oia. qui r dicit. Ego de⁹ et nō
mutor. nihil esse necessitatis aperire nr̄as
intēōnes r affectōes exponere. Hoc er
go req̄rit ppter nos orātes vt scz exhibea
mus nos tales nobis ipsis/ qualē cupim⁹
esse deū nobis. pios. amicos. sedulos. cō
patiētēs/ r ita de reliq; affectib;. Sed q̄s
nesciat/ q̄ orās plus mouet et afficit in se
ipso/ dū ad p̄ticularia respicit. dū bñfacto
rū munera. dū obligatōes/ dū intēōes/
dū necessitates considerat/ q̄ in quadam
vniuersalitate se tenendo.

Particula. xxi.

Idebis rursus circa psonā cōferē
tis/ expediēs esse frēq̄nter r neces
sariū aliqū/ suffragia limitare. P̄tio si ad
illa suffragia teneatur vel ex voto. vel ex sa
cerdotis in iūcto. vel ex alteri⁹ testam̄to. le
gato. vel mādato. Tertū est p̄inde suffra
gia ecclie vel singularis psonē/ nō tātū va
le re. p̄ mille aut om̄ib;/ q̄ntū si p̄ vno fiāt.
r hoc ad p̄ns supponat ex alijs opuscul.
Nec est controuersia qualiscūq; apud do
ctores de suffragio satisfactōnis r redem

ptionis/ sicut exempla ciuilia r quotidiana
na cōuincūt de debēte centū francos q̄ li
beraret centū p se solutis. s; additis secus
decē socijs in p̄cipatōe liberatiōis/ p̄p̄ia
eius tantundē liberatio tardaretur.

Particula. xxij.

Idebis deniq; circa psonā affīnē
vel attinentē p̄sone conferētis/ re
ferre q̄ plurimū/ si viderit r senserit p̄ suc
cessiōes tēporz r generationū/ q̄ talis pa
rens eius vel affinis talis fuit pie sollicitu
dinis/ vt p se et suis/ talia fieri cōstitueret
pietatis officia. Nōne mouet ac cōmouet
p̄inde/ p̄ces cū gratiaz actōe r laudib; ad
deū referre. Nōne probabile est eidē aian
dum fore/ vt quēadmodū ille fecit. ita r ip
se faciat. Deductio latior patz aduertenti

Particula. xxij. Conclusio. vi

Sollicitudo pia/ cōferentis tpalia/
pōt cū bono corde nedū in suffra
gijs conditōes apponere. s; cum
hoc loca certa r honorabilia/ sive sepelicio
nis eligere. tū appensioe insigniorz seu ti
tuloz cōscriptōe. iuxta sui status qualita
tem. sic de pompa funeraliū diceretur.

Sequit⁹ hec cōclusio/ p̄ deductōes p̄cedē
tes. Et qm̄ inueniūt sanctissimi p̄res illa
curasse. Nā pie recogitata/ cedūt oia ad bo
norē magnificū dei r ecclie tā militāris q̄
triūphantis. Et ad fidē spem q̄z resurre
ctōis astruendā r increduloz cōfusiōnez
proficiūt. Veritas est/ talia oia cōuerti
nūc in bonā nunc in malā p̄tem. p̄o faci
entiū p̄o cōferentiū. p̄ recipientium. p̄ in
spiciētiū. p̄ interpretantiū. diuersa et ad
uersa qualitate. neq; om̄ino aliter inueni
es in opatōib; hūanis extrinsecus exhibi
tis. Ad qd adduci p̄r illud comicū. Talia
sunt oia/ qualis est anim⁹ vtētis. Quēad
modū de diuitijs aut paup̄tate dixit sapi
ens/ q̄ substantia paup̄is s̄m cor eius

Particula. xxij.

Fundamentū suscipit hoc loco sa
luberrimū illd̄ xp̄i p̄ceptū ab apo
stolo repetitū. Nolite iudicare. Qd̄ vtiq;
de talibus ad vtrūlibet indifferētib; intē
ligitur esse p̄ceptum/ vt qui manducat
non manducantē non spernat. et econtra
Qui offert tpalia/ nō offerentē nō spernat.
Hinc abbas pastor dic inq̄t sp̄ tibi. tu q̄s
es. Et ne iudices quenq;. Sic r saluabil
hūilitas. r curiositas sup̄ba/ piculosa te
meraria r inquietra confundetur.

Particula .xxv.

Conclusio septima.

Dicitudo pia conferens repalia defraudat si non impleat obligatio vel promissio vel conuictio secum facta. cessante causa legitima non implendi. Conformer ad primam conclusionem est hec septima conclusio. Restat solum difficultas in assignatione causarum seu casuum. quibus et quibus permitti a recipiente illud quod conferens instituerat. Una causa est necessitatis. Altera maioris vel utilitatis. Tertia per dispensationem superioris auctoritatis. Que duplex est. vna summa papae. alia ordinaria prelatorum.

Particula .xxvi.

Necessitas incubitur nunc et impotentia vel infirmitate recipientis. nunc et fortuitis demolitionibus ecclesiarum et dissipationibus hereditatum atque reddituum. quibus sustentandus erat minister ecclesiasticus. cuius beneficium quod datur propter officium si prolixius deperit non videtur astrictus remanere seruitio. nisi fortassis obligatio remaneat aliunde.

Particula .xxvii.

Pro maior aut utilitas provenit quandoque per temporis successum. Ubi oportet iuxta verbum iuristarum quod alia ratio reformet pactum. Hec est illud mirabile insolitum. vel impossibile cum in iuramentis et votis generaliter emissis de futuro plerumque sic veniat. ut quod generaliter promissa bona esse videbantur. fiant in casibus particularibus vel non observanda vel mutanda. quod notoria sunt. vel inutilia moribus. vel dissona ecclesiasticis ritibus. seu boni maioris impeditiva. Suppetunt exempla frequenter si quis aduerterit. ut si quotidie dicenda sit missa de requiem veniet dies natalis domini. dies resurrectionis eius. dies penthecostes. Conveniunt parrochiani ad auditiones missae que tunc forte non habet ab alio puto nullus diceret tunc cantandum esse de requiem.

Particula .xxviii.

Atenderet vnam conferens repalia quod plus honoris et celebritatis affert circa diuinum religionis cultum et videret quod aliqui fructuosi esset pro suffragiis benedictis fundare die obitus sui. missas vel alia fuitia quod de sanctis sunt aut de tempore quod si in solis funeralibus seruitijs si steretur. Quoadmodum si fiat vnum annuale

iuxta ritum significacionem missalis. quod tunc videtur habere plus deuotionis in suscipiente. quam natura sic habet ut identitas vel infidua similitudo. auferat fastidium. Nihilominus oportet iuxta et propter promissa. pias conferentium et recipientium conuentiones. non leuiter abripere. sed tractare reuerentem. Quamuis non est arbitrandum. oes hominum ceremoniales institutiones. obligatorias esse sub pena peccati mortalis si transgrediantur. quia nec de alijs institutionibus longe essentialioribus ordinis monastico. hoc est sentiendum. Quot tempore autem nihil sollicitus super implendone talium criminibus. tam apud monasterium seu collegium quam apud singulares.

Particula .xxix.

Ceterum de dispensatione superioris additum est per tertiam causam. quam non omnibus passim tales casus descendere sub regulis generalibus emergentes sed ad prelatos spectat interpretatio iuridica. ad doctores scholastica. presertim quam potest esse rationalis dubitatio de duplici casu priori. necessitatis videlicet et maioris utilitatis. Brandis vero nunc aperiri possit discussio super hac materia dispensationum et commutationum. tam in respectu dispensantium quam in ordine dispensationem quarentium et recipientium que specialiter postulat separatim tractatum sicut et quedam alia. cursum hic pertransita.

Particula .xxx.

Item vnum hic et nunc per expediendum tutius esse semper assumere dispensationem superioris seu commutationem. quam haberi commodius possit. procurandum est ab auctoritate papali presertim in religionibus exceptis. quod datur alijs ab eo substituitur. sic de religione. sit alius. qui facultatem habeat totiens quotiens videbitur dispensandi. ad quem facilis pateat accessus. Hoc consilium in alijs etiam casibus conscientie scrupulosis. salubre est. sint illi casus occulti. sint publici. sint super peccatis. sint super penis et irregularitatibus peccatorum.

Particula .xxxi.

Eum papa rite consultus non se reddat difficile concedere talia quam ubi non apparet fraus vel laqueus ista quarentium. non in velamine false libertatis malicie. sed serenationem conscientie et dilatarionem viarum penitentie. Quam in recolligit ex consequenti de particularibus exemptionibus a placitis ordinarijs. quod frequenter nocere sunt. nedum propter

preiudiciū iuris alieni. nedū propter con-
turbarōem ordinis eccl'astici & gerarchi-
ci. verū propter incommodū collegij sic
exempti. Cur ita? qz nimirū precl'usit sibi
recursum facile ad prelatū ordinariū. dū
quesiuit quasi libertatē excuriēdo iugum
suum. ¶ Conclusio octaua

¶ Particula. xxxii

Sollicitudo pia / tpalia conferētis
si ordinauit missam esse dicendā
(exempli gratia) die lune. p seipso
defraudat p recipientē sic obligatū / si det
tales missam p altero. siue fiat hoc ex prio-
re. siue fiat ex obligatōe vel susceptōe sub-
sequēti. ¶ Ratio pspicua est p deductōem
ad impossibilē vel inopinabile. Da si qui-
dem ita esse / qz vna missa sufficiat p duo-
bus / dabis obsequētē qz sufficiat & libe-
rabit. pro tribo. pro decē. pro centū. p mil-
le. & ita pro quolibet. & pro toto mundo.
Dabis vltērius qz nō erit melior cōditio
pcurantis sibi missam peculiarē. Dabis
deniqz qz pro vna missa / potuerūt centūz
habite sub voto sub pmissio. sub iniuncto
p forz penitētiē vel alterius iusticie / solui.
Cur ergo tot presbiteri. tot misse cōstitu-
unt. cū vn' sacerdos cū sua missa vnica sa-
tis esset pro omnib' ¶ Particula. xxxiiij

Ell' addere forsitan aliqz qz re-
cipiens / dū habebat prius ad suf-
ficiētā pro sustentatōe stat' sui /
vel ex beneficio vel patrimonio vel pie col-
lato / fraudat & peccat tam primū qz secūz
tota ratio cōferēdi tpalia ministris eccl'asti-
cis / videat esse / sua sustentatio nō diuitia-
rū accumulatio. vel ornatus pompatic'.
¶ Sed hec assertio durior est qz oportet
sup qua memini pridē in quadā lectione
quesiuisse. Deniqz qualis & quāta sit mē-
suratō sufficiētē status. nō p' sub arte tra-
di. Nam qd vni paz est / fit alteri nimis.
immo fit in eodē / pro varietate tpm & cir-
cūstantiaz. talis varietas / qnqz rōnabi-
liter. qnqz vero culpabil'. dū quis accipit
& ascēdit statū / sibi morib' qz suis & merit'
improporzionatū. faciēs sibi nō de neces-
sitate virtutē sed de vicio necessitatē. Ad-
de qz recipiunt aliqñ tpalia / p' ter vel vltra
necessitatē pntem. aut nō p solo statu reci-
pientis. sed ad alioz prouidā piāqz re-
leuatōnem. ¶ Conclusio nona.

¶ Particula. xxxiiij.

Sollicitudo pia / conferētis tpalia
procurādo sibi missam iuxta ca-
sum priorē / nō defraudat si pres-
biter recipiēs / adiūxerit alios in ordib'us
suis publicis aut secretis / vt in memento
aut si offerētēs (vt solet) post euangeliū re-
cipit. ¶ Moderat' hec cōclusio precedētē
ritū simul eccl'ie cōseruat. & exercet carita-
tē. quā rursus a terrena cupiditate discer-
nit. Deniqz docioz cōciliat apparentē in
aliq'bz discordiā / cuius aspect' ad diuersa
huius ad hec illi' ad ista / vertebatur.

¶ Particula. xxxv.

Quam' a pferente tpalia questio-
nes aliqz. vt ex sua rōsiōe / veritas
magis emineat. ¶ Et prio vis o frater vt
in missa quā p te dici cōstituis. nulla dica-
tur locis suis alia penit' oio quā p te / pu-
to rñdebit sicutz rñdere debebit / qz hec fi-
ri nō phibet. ¶ Vis rursus o frater qz in
memento tam pro viuis qz pro defunctis /
nullus cōmēdat' habeat nisi tu & tui. Rñ-
deat oportet qz hoc nō intendit. qm insti-
tutōm eccl'ie iā ipse repugnaret. ¶ Vis p-
terea qz volētēs ad offertoriū venire qm'
ipsi misse pncipes sint / repellāt. certe nec
hoc dicit si ritū eccl'asticū plene cognoue-
rit. ¶ Quid vis igit tibi frater fieri p pecu-
liari missa tua. Si rñderit volo. tota mea
sit. tota cedat in spūalem vtilitatē meā. to-
ta valeat ad remissionē pctōz meoz & sa-
tisfactōis debite vel iniūcte redēptōem.
¶ Sed an hoc ita vis frater. qz sacerdos ni-
hil sibi mereat. nihil seipm iuuet. nihil p
seipso satisfaciat / nihil demū repēdat ob-
sequij pntib' / nihil bñfactorib' nihil cō-
mendatis. Simil' et tu cōferas nihil ec-
clesie toti militanti. Nolo dicit & iure di-
cet. ¶ Quid sup' est igit / nisi referre quāti-
tatē suffragij deo qz et qualis tibi debita ē
nolito murmurare. sciet pfecto sciet ille qz
montes ponderat in statera. tua similiter
dona mensurare. ¶ Adde qz in oblatōne
tua fortassis aliq' sunt melioris conditōis
vt participant / qz tu ipse. Quō petes. hoc
in qz modo. quia de bonis cornz. vno mo-
do vel alio male quesitis / facis demōstrā
facis fundatōem. dilatas pompā tuā. fa-
cere vis nomen tibi / aut modestius senti-
endo loquendoqz. tu debitor es parenti-
bus patrie. benefactorib'. deniqz vniuersē
cōmunitōni sanctorz. ¶ Pater igitur sub
hoc interrogatōnis & responsionis typo

conclusio declarata. **Conclusio. x.**

Particula xxxvi

Sollicitudo pia/ cōferentis spalia non defraudat si iuxta cōsuetudinē ecclesie quā ipse scit/ apponat vnus obit⁹ (exempli gratia) cum suo certo die fundato. **¶** Da oppositū dānabis omnes fere cathedrales et collegiatas et parochiales immo et monasteriales ecclesias. **¶** Contradices in sup ratiōi que nō vult vt cuilibet cōferenti aliquid/ pro suo obitu fiant semp exequie speciales. quoniam sepe modicū et insufficiens est quod offertur/ ad sustentationem ministrorū. **¶** Et obligatio de obitu faciendo/ cōditionem recipit (et si nō semp explicet) implicitā. **¶** Nec dies anni sufficerēt si cuilibet soli certus dies obitus aut etiā aliunde institutis esset seruandus. **¶** Si vero talis cōferens spalia/ nesciret consuetudinē ecclesie prout ipsemet de collegio seu corpore suo sciunt et fertur intentio sua q̄ obitus annuatim fiat pro se solo tali die. nihil tamen expli- car super hoc. tunc ad huc bona fides et equitas recipientiū saluatur in sua cōsuetudine. **¶** Si autem fiat mutuus et expressus cōsensus inter dantem et recipiētem: nō apparet q̄ consuetudo militet. vt alter obit⁹ coniūgatur iuxta modū septime et octauae conclusionū. **¶ Conclusio. xi.**

Particula xxxvii

Recipies/ defraudat crebro semetipm in receptione spaliū. Quānis videat esse regula iuris/ q̄ nemo sibi ipi sicut nec volenti aut consentienti/ faciat iniuriā aut fraudē. nihilomin⁹ inuenit p̄ metatoram hoīs ad seipm/ fraus sicut et iniusticia. **¶** Et hoc ad p̄ns supponat. **¶** Et tangam⁹ in facto modos aliquos. **¶** P̄mo si mentis iniqtas sibi et p̄rio. dū nō implet nec implere proposuit/ que pmisit. satis est ei si pecuniā vnde cūq; collegerit. quasi dicēs sibi met illud metricū. **¶** Promittas facito. quid enī pmittere ledit: **¶** Polliticis diues quilibet esse potest. **¶** At vero dū lucy q̄rit in bursa. damnū adquirat et nū in anima. sententia est Augusti. **¶ Particula xxxviii**

Facit aliam sibi defraudatōez sub interpretatōis cuiusdā velo latentem. Dum se iudicē constituit in causa p̄pria sue obligatōis. **¶** Comurans illam p̄ volūtatis arbitrio. **¶** Aut dum suffra-

gia nō plus agit pro bñfactorib⁹ et fundatoribus/ q̄ pro ceteris quibuslibet. dicēs sibi satis esse suam in generalitate sola intentionē continere. quoniam sciet distribuere deus prout volet et quib⁹ volet et quantum volet. **¶** Exemplū de paupe/ debitis insolubilib⁹ obligato/ q̄ liberat se cedendo coram iudice suo/ omnibus bonis suis. **¶** Posita videt hec doctria/ sub fine cuiusdam opusculi de valore oratōis/ addito de quadā Helania nobili romana exemplo. **¶** Verum nō ita sub vniuersali regula sermo factus est/ quin distinctōem discretionēq; recipiat. **¶** Propterea dicamus viceruersa/ casus aliquos/ quibus expedit et quandoq; necesse est/ intentōnem ad particularia traducere.

Particu. xxxix.

Constat in primis q̄ licet de non egeat intentōne nostra vel oratione particulari/ sicut nec alijs bonis nostris vt alijs beneficiat. nihilomin⁹ vult fm ordinem sue sapientie dare aliqua/ dum specialiter ad ipsum dirigitur oratōnes nostras. qualia nō esset daturus sine illis/ vt non sint vacua sapientie sue opera/ iuxta verbum sapientis. **¶** Constat insup q̄ nouit deus ponderare merita intentōnes et corda conferentium temporalia. dat tamen aliqua cōferentibus dum fiunt oratōnes et suffragia postmodum pro ipsis/ que et qualia nō daret/ si dimitterent nec fierent. **¶** Patet in illis qui constituūt in suis testamentis aut aliunde/ certas pecunias restitui vel dari pauperibus. qui licet sic ordinando possint mereri non tamen proficit eis et alijs tantundem hec voluntas/ non sequēte effectu. sicut sequente. quoniam in casu maneret iste ordinans adhuc ad restitutōnem posterius obligatus.

Particula. xl.

Concedimus vltra q̄ recipiens temporalia/ potest habere aliquoties oratōnes seruentiores et deo placetiores/ dum non facit eas in particulari pro his aut illis personis. **¶** Immo tradit Hugo de sancto victore in suo de oratione. **¶** Et trahitur satis ex verbis sancti Anthonij/ q̄ oratio tunc est acceptissima deo/ dum omniū et suiūpius obliuiscitur.

nec scit quid petit: propter quēdā in deo raptū et subleuatōem vel ascēsum. Nō autē modo loquimur de orōe tali. sed potissime de vocali. sup quā et de q̄ cadit et plurimū obligatio: dū p suffragijs spalia cōferunt

Particula. xli.
Quāuis o vtinā psuasum haberēt hoies seculi/quantū sit acceptior orō talis p deuotos silentes et q̄etos. quā tū preterea sua ad deū eleuatio etiā iocundissima prozsus et suauissima plus impetrat apud deū/plus eūdē placat/ plus soluit de penis debitis. plus de meritorum gratijs impetrat. q̄ sola talis exercitatio corporalis in vigilijs supra modū et canticorum multiplicatōib/ que sepe plus exturbant cerebrū: et tediū gignūt/ q̄ deuotōez inducant. Qualia per prophetā notauit aliquādo dominus dicens. Aufer a me tumultum carminū tuorū. Non ideo tamen vt culpemus ita loquimur. sed vt rationale fiat obsequiū. Et bono vni meli' aliud preferat. Neq; semp animalis homo p ualeat. et spirituale orōdine non recto dijudicet. Sed qd: vt hoies sunt (ait quidā) ita morē geras priuilegiū quoq; paucorū officia leges et instituta nō mutat plimoz.

Particula. xlii.
Adamus q; in certis casib/ non expedit/ vt recipiens tēpalia haberet ad conferētes p̄cūlarem nimis aut frequentē recogitatōem. Docet hoc exemplū magni patris Arsenij. q; rogatus a quadā nobili matrona vt sui recordaret. Ora inq̄t deū vt deus delectet ex animo meo memoriā tuā. P̄nt itaq; tales aliqui recordatōes/ plus orantē suis fantasij impedire/ q̄ deuotōnem augere vel puram efficere/ reuoluendo.

Particula. XLIII.
Abiungam' cōsequēt' q; et humilitate laudabili/ p̄t fieri corā tali aliqua cessio omnium bonoz spiritualiū in manib/ suis p̄portionabiliter ad forū extrinsecū de temporalib/ bonis ratōe debitoz. et hoc ex consideratōe tot exactorū/ quib/ obnotij sumus/ et qui nos premunt et quodāmodo suffocāt/ dicētes ex omni parte Redde qd debes. vt sunt creatio. recreatio. redemptio. debitozū tortiēs facta remissio. Preterea tam crebra/ nunc vno modo nunc altero/ immediate et me-

diare facta receptio. Quo casu pauper homo mūcio sic dephensus et angustatus/ dicere potest ad deū. Dñe vim patior responde pro me. Tu in quā q̄ precij nostri es. nostra iusticia. nostra. redemptio. Redde creditoribus meis quomō vis et scis. m̄/ modo vita gratie in paupertacula hac me sustentēs et satis est.

Particula. xliii.
Pro nullus debet in dubitatōe vertere/ quin p̄cūlaris intentō et attentio directa deo pro istis aut pro illis sit efficacior et laudabilior plerumq;. Primo ex gratitudinis virtute. et in gratitudinis euitatōe. Secundo ex augmento deuotōnis affectualis. quā naturaliter habet parere beneficioz. recordatio si gratia dei coniūgatur. Dicit solet et verum est/ q; particularia magis mouent. immo consiliū est pro duris et indeuotis/ vt per cogitatōnes tales/ semetip̄os afficiant et duricor emolliant. Tertio quia fit obligatōis certior impietis et ad serenatōnem conscientie satis valens dum experit homo se fecisse vel facere quod tenet ex conuentione. Demum non impedit ex hac particulari recogitatōe/ cessio fieri generalis qualem notauimus. sed inuatur.

Particula XLV
Conclusio duodecima.
Recipiens temporalia potest iterum defraudare seipsum dū maledictōnem incurrit qua dicit. Maldictus qui prem suam facit deteriore. Tertū est itaq; q; opus spirituale factū pro satisfactōe non valet tantūdem pro multis sicut pro paucis ceteris partibus. Obligans igitur se ad satisfaciendū pro alijs/ non tantūdem facit pro proprijs suis debitis/ in hoc mundo vel in purgatorio/ quantum si proprie liberationi totus insisteret. Stabit ergo q; pro receptōne sustentatōnis vite mortalis laborabit in purgatorio penas luens multis annis. Quāuis in casibus multis charitas ad proximū exhibita pie/ recompensare valet huiusmodi dilatatōnem liberationis proprie/ in augmento premij vite eterne. Dum preterea fecit se homo pauperē propter deum et salutē propriam/ dum rursus fecit aliunde sibi amicos de māmōna iniquitatis dedit q; vt reciperet et recepti vt daret.

Particula. xlii.

Ad hoc loco materia de medi-
citate corporali vtrū videlicet obliget
recipies elemosinā sub titulo medicinas.
hoc est solo titulo respectu natural' dese-
ctus absq; alia recōpensatōe seu redditōe
mutua tempali vel spiritali. alioq; nō
esset vera mendicitas sed cōmutatio qua
lis est in ceteris ecclesiasticis reddituans.
Utrū in quā talis mendicās/tut' et liberi
us vivat apud deū et hoīes. q̄ alij qui no-
lunt esse contenti solo hmōi paupertatis ti-
tulo. sed obligatōem iuri diuino et natura-
li consonā volūtariē cōiungūt. imo conse-
quēter laberet bec inq̄sītō si stant isti duo
tituli pariter in eodē et pro eodē. medicare
et orōnū vicem sub obligatōis pacto repē-
dere. Deinde profund' fodiendo aut agi-
tādo/pulcer veritatū thesaur' et fulgor ap-
paret oculis nō infectis. sed ad exitū pro-
fite cōd̄sitionis. iam sermo festinat.

Particula XLVII

Conclusio. xlii.

Recipiens defraudat se. dū accipit
officiū intercessōis. ipse q̄ deo di-
splicet et est in pctis tot'. Fuit
qui dixerūt multa et terribilia circa mate-
riā istā de pctōribz ecclesiasticis. vt q̄ sunt
fures et latrones in tractatōe et dispensatō-
ne et receptōne t'paliū. q̄ nō faciūt fructus
suos. et q̄ tenēt ad restitutōem. nec pnt in-
de elemosinā facere. cū multis similibz. q̄
rum aliq; sunt expresse dānata q̄ erāt de er-
rore albigenitū et vualdensiū et nouissime
vnickleffistaz. et huiusmodi. q̄ sumpserūt oc-
casiones errādi. ex odio et zelo nō fm sciē-
tiam. cōtra discoloros mores ecclesiasticorū
q̄s intuebant magis detestandoz cū indi-
gnatōe. q̄s miserando cū pia orōne et mo-
desta redargutōe. Arguēdo p̄terea p̄ simi-
litudines dispensatōis t'paliū ad spūalia.
que nō semp eisdem pedibus currūt.

Particula. xliii.

Concedim' autē q̄ ecclesiastici pec-
catores. possunt in multis casibz
facere fructus beneficiorū aut religionum
suos. q̄uis ad consecutōnem vite eterne/
nō sunt digni pane quo vescunt. q̄uis in-
sup nō ita satisfaciunt deo sicut iusti. S;'
multa deus concedit in gratis. Nōne po-
test existens in peccato debens decē soli-
dos proximo satisfacere sibi nec obligat'

remanere. Nonne posset etiā nomine al-
terius debitoris quasi mediatoz/ solutio-
nem hanc offerre. Possumus ita iudicare
de peccatoribz ecclesiasticis. q̄ tam noīe p-
prio quādoq; q̄ in p̄sona ecclie cui' mi-
nistri sunt/ pnt se et alios adq̄tare. q̄uis
nō stat eos esse tales et saluari vel mereri

Particula. xliii. Conclusio. xliii.

Recipiens tēpalia/ se defraudat et
proximū. dum supinducit ad reddi-
tus iā p̄stitutos/ nouas pro alijs
obligatōes/ poribz incōpossibiles aut ca-
rū diuicias. Sūt qui sup priorē fun-
datōem ecempli gratia. et fratz. sic recipi-
unt nouos/ vt seruitiū non hinc augeat.
Sunt qui recipiunt sub tali pacto/ q̄ in
omnē euentum/ debeat semp fieri seruiti-
um pro collatoribus vltimis/ etiam vbi
deficerent ea omnia que tradiderūt. Cō-
stat in his casibus et similibz/ defrauda-
ri p̄ores/ qualiter ipsi posteriores defrau-
dantes/ non vellent sibi fieri per eis sub-
sequentes.

Particula. L. Conclusio decimaquinta.

Recipiens tēpalia dum defrau-
dat se et proximū/ dicit interpretari
se defraudare deū. quoniam de' est
princeps suprem' curam habens homi-
nū. et reputans sibi bene vel male fieri qd
eis fit/ et inde cōsurgit meritū nostrū apd
ipsum. Facit ad hoc parabola illa de ope-
ribz misericordie cōmemorādis in die
iudicij. Veruntamē appropriat' dicitur
aliquid in defraudatōez dei fieri/ dum di-
recte et immediate dimittit illud quod ad
gloriā suam celebrandam et recolendam
fuerat institutum.

Particula .LI.

Conclusio. xlii.

Recipiens tēpalia p̄ferri cōitas
pro se et successoribus/ debet cum
bona fide et sagaci discretōne dili-
genter in recipiendo p̄siderare primo qd
licet/ secundo quid deest/ tertio quid po-
test et expedit/ nedū ad p̄sens sed etiā ad
futurū. Euenit itaq; sicut in agentibz iter
longum q̄ parū pondus in se/ in princi-
pio aut pro pauco tpe sit tolerabile. qd p
successionē continuā/ redditur velut im-
portabile. Sic de paruis et paucis suffra-
gāis dū vel iungūt alijs vel p̄peruant/ pos-
sum' inuenire

Particula. lii.

De sollicitudine

Ade q̄ memoria hominum labilis est. Quia p̄terea supueniētes non defacili suā attentōem applicant ad insolita. Quia insup custodiēda est quantū cōmode fieri p̄t vniformitas ap̄d fr̄es. sicut in cibis vestib; alioc; cōuictu. sic in officio z cātu alioc; ritū. z ita de cōsiderationib; hm̄ōi. **S**ūt nihilomin; frequēt obligatiōes in oppositū. aut p̄pter iaduerentiā incōsideratōemq; recipiētū. aut p̄ gente penuria. aut p̄pter cōplacentiā cōferentib; faciendā. aut qz nō audent recipientes apponere conditiōes p̄ seipsis licitas decētes z expediētes. **Q**uare sic: qz nō placerēt cōferētib;. quales sunt carnales z spūaliū non capaces maxime eoz q̄ regularis disciplina cōstituit aut requirit. Deniq; sit hoc p̄pter auariciā recipientū z eozū turpē questū. qui casus/ palā statū habet culpā. siue fiat in augmētū p̄ter necessariū iā fundatorū cenobioz. siue multo amplius si querat noua fieri fundatio p̄ fas. p̄q; nefas ad faciendū sibi sub religionis augmēto famā vbi potius ignominia dicit d̄z. q̄ sedis innitit fundamētis.

Particula. liij.

Ant aliē intentiōes viciose quas nō oportet om̄es hic nūerare. sic de publicis raptorib;. de usurarijs. de obligatis ad restitutiōem certā. qui putant p̄ fundatōes se quitare. qd̄ aptū est p̄t se met inuoluere. nō aduertētes verbū illō tremendū sapiētis. Qui facit elemosinaz de substātia paupis/ quasi qui victimat filiū ante patrē. Constat autē qz recipientes ipsos/ par pena p̄stringit. si nō maior aliq̄. q̄nto spūaliores z exemplares sapiētiores insup z timoratiōes esse debēt. Proinde q̄ ad restitutiōes incertas tutiōz est receptio. maxime dū supioris autori- tas iuncta erit. Quāuis sit hoc in loco aliqd̄ monstro simile circa debētes restituere. cum sciant quib; z qualiter. quos citius induci videbis/ dare centū titulo fundatiōis alicui; q̄s decem restituere. Adeo prona est vanitas diligere vanitatē. adeo cor humanū pronū est q̄rere mendacium.

Particula. liiij.

Erum quia de p̄teritis nisi p̄ q̄nto faciunt ad cautelā futuroz/ nō est consiliū. Superest vnū inter cetera remediū generale iam tactū. videlicet supioris interpretatio. Pro futuris vero/ sedula

z crebra recogitatio cū murna collatōe seniorū. vt deinceps ab omni specie mala quantū possibile fuerit/ semet abstineant quoniā deus non eget fraudibus aut dolis nostris. vt vel colat crebrius. vel abundantius suos alcat. aut cultores hos vel illos multiplicet/ que multiplicatio non magnificet leticiam. Sed dum facit de se perfluitate aut superogatione necessariā obligatōem/ affert inquietā z sepe damnabilem sollicitudinē. contra p̄assumptūz verbū quasi pro themate. Nolite solliciti esse. zc.

Particula .lv.

Adamus ad p̄terita p̄vberiori doctrina de sollicitudine/ qz p̄ria z vera sollicitudo est querere regnū dei et iusticiā eius. ac proinde iuxta petri ammonitiōem. om̄ē sollicitudinē p̄ponere in deū. quoniā ipsi cura est de nobis. Attamē in querēdo regnū dei iusticiam eius. que aliter in regula monachali videtur appellari opus dei opus diuini seruitij/ multe se scrupulozū sollicitudines ingerunt. tres nominatim. Una quoniā affigitur quādoq; sup̄a vires corpus. Altera qz remanet ariditas quedam mentis. Tertia qz euagatio cordis compefca non potest. ac exinde videt̄ omnis fructus perdi vel peccatum cōmitti.

Particula. lvi.

Ultimē hanc sollicitudinē scrupulozāz verbū beati Berni. de modo psallendi. qui nō satis videt̄ ap̄d multos explebilis. propter tres istas rōes. dicit sic. Doneo vos dilectissimi. pure semp ac strēnue. diuinis iteresse laudib;. Sire nūe quidē vt sicut reuerent/ ita z alacriter dño assistatis/ non pigri/ nō somnolenti non oscitantes/ non parcentes vocibus. nō p̄scandentes verba dimidia. non integra transilientes. non fractis z remissis vocibus muliebre quoddā balba de nare sonantes/ sed virili vt dignum est/ et sonitu et affectu/ voces sancti spiritus deprimentes. Pure vero/ vt nil aliud dum psallitis q̄s quod psallitis cogitetis. Spiritus enī sanctus/ illa hora gratum non recipit quicquid aliud q̄s debes. neglecto eo qd̄ debes obtuleris. Psalmodiā nō multum protraham. sed rotunda z vna voce/ cantem. **De**z z sine versus/ simul itonem?

et simul dimittamus. punctū nullus teneat sed cito dimittat. post punctū bonā pau- sam faciam? nullus ante alios incipere ni- mis currere presumat. aut p' alios nimium trahere vel punctū tenere. siml' cātem? siml' pausam? semp in auscultādo. Nec ille.

Particula. lviij.

Consitemur expedies esse: propt' min' instructos et nimis litterales aliqua dicere. Et p'rio q' hec est exhortatō nō p'ceptio. Donec vos inqt' S3 tñ aliq' vident' asseri que diuinā obligatōem insi- nuāt. vt illō. spūs enī scūs illa hora gra- tū non recipit. rē. In quo dicto difficul- tas maior pender. qm de nō parcendo vo- cibus nec remittēdo. stat q' corpali exu- sar debilitas. Illa p'cipue que turbatōez capitis in lesionē iudicij rōnis affert. cui piculo superiores tota vigilātia tenentur in vniuersis et singulis occurrere. q' facto/nō oportet in alia veratōe vel corpali nūmū pios esse. S3 de labore et dolore et de vera- rione corpali letari in spū. p'pter mercedēz quā vnusq'sq' recipiet f'm suū laborē/ ad quē homo nascit. sicut auis ad volatū

Particula. lvij.

Non parcetes inqt' vocibus/ certe nō ideo suadē vocē clamorū? Hō- talem que venax/ q' cerebri/ q' vitalium ru- prina sit. Non deniq' comp'endit debili- ores. In qualiū numero scribens. Berni- sepe fuit ascriptus. Alioqñ tanta scribere eū d'ictare/ clamor ille p'tinuat? n' tulissz.

Particula. lix.

Auero de vocalis orōis attēōne multi multa dixerūt multa sc'pse- runt. tentauit vero nostra sollicitu- do/ si posset hec difficultas/ ad pauca cla- rasq' resolui. Et occurrit nobis distinctio talis. Sunt in orōe vocali/ tria. vnū p' modū materie. aliud p' modū forme. tertiu- m p' modū finis qui cū forma sepe coin- cidit. Materia orōis/ cōsistit in verbis. Forma in sensu verborū finis in eleuatō- ne mentis ad deū. Et hic finis duplex est vn' fundatus conformiter ad sensum ver- borū. q' p' dici finis prim'. ali' est fundat' vñcunq' p' diuersa/ licz nō d'ia. Et q' disti- ctōne eliciunt' propositōes que sequuntur

Particula. lx.

Materia orōis/ cadit p'cipalr sub p'cepto. sic q' orans absoluit. siue

co'itet actualiter siue nō/ siue vaget men- te vel corpe. dū pferat orōis verba. vel pfe- rentes audiat. iuxta qualitatē orōis. Alio- quin nō esset salua omis caro. Et p3 exem- plis et explanatōe p'ceptorū diuinorū vt de ieiunio et honore parentū. que nō iō sunt peccata si non fiant ex gratia. Si nō im- pleatur semp intentio p'cipientis et finis sicut alibi patet latior deductio. Sic enī dicimus/ q' agens opus penitentialē per confessorē impositū. q'uis hoc fiat in pec- cato/ non tamē tenet iterare. vt exēpli gra- tia dare itez sex solidos. vel ieiunare. vel orōnes certas repetere. verum est q' talis satisfactio/ nō est reconcilians deo propt' impedimentū peccati. et tamen ratōe ope- ris est adquitās hoc est ab obligatōne sol- uēs. et si nō sit deo recōcilians tñ agēs nō ideo peccat. quāuis sit in peccato.

Particula. LXI.

Sensus orōis/ nō cadit sub p'cepto. vt recogitet semp v' intelliga- tur. Patet de illitteratis et idiotis. Patet de canticis in tubis et organis. Patet de passibus obscurissimis canticorū maxi- me prophetaliū de quib' accipitur mysti- ce q' tenebrosa aqua in nubibus aeris. et iterum. Rubes et caligo in circuitu eius. Patet insuper de multis scripturis habē- tibus in superficie verba carnalia que pl' incitarent recogitata/ mentes imperfecto- rum/ ad lubricitatem (quia nondum spi- ritualis sensus capaces sunt) q' ad spiri- tualem deuotōnem. Sunt alie narratio- nes quedā valde steriles in superficie lit- terali/ habentes tamen aliquid suauita- tis spiritualis/ si non apud illos. apd ta- men alios pfectos qui forti meditatione sciunt sugere mel de petra. oleumq' de sa- ro durissimo quales inueniuntur paucissi- mi. Ceteris vero/ quid nisi fastidium vel nauseam vel mentis ariditatem taliū dis- cussio et ruminatō sola pferret vel afferret

Particula. lxij.

Propterea dicamus consequēter et conformiter ad sanctū Thomā et rationem: q' finis in oratione principalis/ est eleuatio mentis in deum mediate vel immediate. directe vel indi- recte. principalr vel occasionatiue. Orās vero qui non potest consequi finem istuz per recogitatōem attentam sensuū orōis

De solitudine

particularis que profertur. et hoc propter aliquam ex causis tactis. qui tamen finis dicitur proximus et quasi proprius huic orationi. debet cum omni libertate spiritus et absque scrupulorum sollicitudine contentus esse si sine ultimo meditationibus alijs consequatur. Felicitas si dicere possit. Oculi mei semper ad dominum. Meditationis cordis mei in conspectu tuo semper. Leuavi oculos meos in montes unde re. aux. mihi. Felicitas si non datur ei contemplanando volare. si potest vel reperere vel morose locustas. semper excutiendo vicissim saltus dare. **Particula. lxxij.**

Omnitio pmissa cantandi Berni. non repugnat huic positioni. **P**atet quod sic afficiens se ad deum per alias cogitationes non elicitur ab immediato sensu littere que canit. non facit aliud quam de neglecto eo quod debet. immo facit omnino quod debet conformiter ad finem a spiritu sancto prescriptum. **V**eritas est quod ceteris paribus expedienti est affectionem suam exercere iuxta litteram que profertur. propter quantum oratio in speciali rationes. **U**na est scripturae ueneratio. in qua spiritus sanctus semper loqui creditur. **A**ltera est particularior eruditio circa mysticos sub arido littere nucleo. clausos sensus. **T**ertia est suauior assuetudo circa quotidianos carus. **Q**uarta est maior stabilitio circa determinatos affectus quam circa vagos et iugiter novos. **A**ddatur oratio que petat reuelari sibi suauitatem mellis sensus in littere fauo lateris. et hoc per compassionem meditationis. que proorsus non fiet. nisi dederit deus prouidentiam intellectum. **A**piens thesaurum suum a que uiue.

Particula. lxxij.
Omnitio plurimum profertur si prius ante tempus orationis fuerit cohibitio sensuum exteriorum quam dominus ianuis clausis dedit pacem et spiritus sanctum discipulis. **S**it insuper continua musculorum inuoluntaria a facie cordis effugatio. manus fortis attentio. **N**on ita tamen quam aliquando sit expediens nihil impendere suam importunitatem plene oportunitate ea abijcere conari. licet perditur sint ad horam suauitatem uigenti. **H**oc confirmat uero patet exemplo de retentione ueteri in pallo. aliter de catuli latratu. aliter de aucarum sibi lo. aliter de muliere litigante. aliter de riuo qui uolentior fit. obice posito. aliter de cachina tibi terrere pueros uolentibus. aliter de blasphemie spiritu. aliter de pruritu curiositatis que

non scalpando curat sed per musculos accendit. **E**st autem curiositas studium ea sciendi que nos uel non decet uel non expediunt uel non edificant. **H**anc compressit ipse in apostolis die ascensionis. hanc in petro quere de statu Jobis quod ad te ait. **U**bi sub hoc metro cohibebat se uero dices. **C**lausa quod ad te. ita. quod tu. duc cor in alta. **F**ac opus inuoluntarium. deinde vacato tibi. **P**lacuit ad confirmationem precedentium ponere per expressum uerba sancti Thome super. iij. di. xv. materia de oratione. questione. ij. articulo. iij.

Particula. lxxij.
Tentio inquit in oratione potest esse triplex. **P**rimo enim est attentio ad uerba que petimus. et ad petitionem ipsam. et ad ea que petitionem ipsam circumsunt. sicut est necessitas pro qua petimus de qua rogamus. et alia homini. **E**t quecumque hanc attentionem assit. non est reputanda inattenta oratio. uero etiam illi qui non intelligunt petitionis uerba. ad orationem attentio esse potest. **S**ed in ultima attentio est laudabilior quam secunda. et secunda quam prima. **E**t que anima non potest esse uehementer attentio ad diuersa. ideo prima attentio potest nocere ut minor sit orationis fructus si secunda euacuat. uel secunda si tertia omnino tollat. sed non e contrario. **T**entio attentio coiter accipiendo. id est ad aliquod tantum predictorum non nocet. sed multum prodest. **H**ec ibi.

Particula. lxxij.
Primo circa finem opusculi possumus addere distinctiones magistrales de attentione et deuotione et affectione que alibi seorsum notate sunt.

Prima distinctio. xij. membrorum.
De uotio in oratione quandoque non admittit alias quaslibet cogitationes nisi solius dei. et hoc est in presenti uita rarissimum. ubi uix horam uel dimidia sit in celo mentis silentium.

Secunda. **D**euotio quicquid recipit alias cogitationes. sed pertinentes et ordinatas. et solum tales. et hoc est rarum et bonum.

Tertia. **D**euotio recipit cogitationes impertinentes et quasi superfluas. et hoc est quotidianum.

Quarta. **D**euotio recipit contrarias et aduersas cogitationes. ut sunt uiciose. et hoc periculosum.

Quinta. **C**ogitationum impertinentium una quicquid est uehementis et suffocans actualiter deuotionem. sed non auferens uirtualem nec habituales nec uocem. et hoc potest esse uirtutis exercitium.

Sexta Alia vehemens est tollens virtutem deuotionem. sic q̄ iā virtus deuotionis nō imperat aut cōtinuat orationem. sed consuetudo vel alia ratio. et hec nō necessario tollit laudem ab oratione.

Septima Alia est cogitatio vel affectio quasi fluctuans/ q̄ nec excedit et suffocatur deuotionem. nec exceditur totaliter ab ea. et hec stat cum laude

Octaua Alia est leuis et v̄to filis licet videat importuna sed sup̄at aut p̄uenit. et hec nō tollit laudē sed exercet m̄tē.

Nonā Cogitationū cōtrariarū. vna est absolute directe contraria qua scilicet orans detestatur orare et deuotionem habere. s̄ timore discipline prosequit̄. hec omnino vituperabilis.

Decima Alia qua oras habet displicentia conditionalem/ sic q̄ non oras nisi si uouisset. non tamē detestatur se uouisse s̄ placet. et hec est sufficiens atq̄ laudabilis licet non excellens. et habet deuotionem habitalem et originalem.

Undecima Alia est viciosa circa peccata/ alia vt propter cōmotōem ire vel illecebre. que nō displicet nec acceptat cōsentire/ licet velit nolit homo sentiat et hec p̄t esse materia virtutis exercende. et ad expulsiōnē expeditur quandoq̄ magis nisi q̄ ad orationis cōtinuatōem.

Duodecima Alia viciosa criminaliter/ cui non sufficēter resistit. s̄ eire vel interpretatiue cōsentit. et hec est dānabilis. Quis ar̄ dicat verus/ q̄ interpretatiu⁹. alibi dicit̄ ē. Cōsentire siq̄dē d̄r aliq̄s malo d̄i nō fecit qd̄ in se est neq̄ facit vt vitetur

Subiungit alia distinctio de attentōne/ sub triplicitate multiplici.

Prima triplicitas

Recta habens aliō obiectum q̄ se.
Reflexa habēs pro obiecto se
Coniuncta recipiēs ali⁹ as q̄ se.

Secunda

Generalis. vt quia vult orare tota die.
Specialis/ vt qz vult talem orationē dicere
Individualis qz vult particulis singulis intendere.

Attentio orōnis recta triplex

Sic de affectōe posset esse distinctio.

Tertia

Attentio orationis quolibet modorum mor̄ dictorum triplex Actualis cuius actus inest/ mouens immediate. Virtualis cuius virt⁹ inest/ mouens actu cessante. Habitualis vel aptitudinalis cuius solus habitus inest non sufficiens id mouere.

Quarta

Attentio orōnis recta et simplex rursus triplex
Circā sola verba quā si materiam.
Circā solum sensum q̄ si formam
Circā solum deum q̄ si finem.

Quinta

Attentio orōnis reflexa sicut et recta triplex
Generalis
Specialis
Individualis vt supra

Sexta

Attentio orōnis reflexa quocūq̄ modorum triplex
Actualis
Virtualis vt sup̄.
Habitualis

Septima

Attentio orōnis recta et coniuncta seu mixta triplex
Circā contraria positiue.
Circā opposita priuatiue.
Circā velut indifferentia ad vtrumq̄

Octaua

Attentio mixta circa positiue priuatiue triplex
Consentiens.
Dissentiens.
Pigra vel dormicans siue sint a carne vel mūdo vel demone/ talia cōtraria.

Nonā

Attentio mixta consentiēs contrarijs/ triplex
Absolute voluntaria.
Conditionaliter voluntaria/ quia renititur s̄ vincitur
Interpretatiue voluntaria/ quia tenetur esse vigil et non esse.

Decima

Attentio priuatiue opposita/ triplex
Tollens omnem circa verbum et sensum et deū recogitationem.
Tollens duo p̄missorū et non verbum.
Tollēs t̄mō vnū sensum. s. vel verbū vt deū

De sollicitudine ecclesiasticorum

Undecima. **A**ttentio iuncta velut in differens/triplex Totaliter interrupta actu virtute et habitu. Partialiter interrupta solo actu et virtute. Partialiter interrupta solo actu. non virtute nec habitu.

Duodecima. **A**ttentio orationis qualiscumque triplex in quod oratio est Obligatoria sub pena peccati mortalis. Obligatoria solo consilio bone equitatis. Obligatoria solius causa societatis ut dum quis tenetur non orare vocaliter sed orante attendere.

Tredecima. **A**ttentio orationis mixta interrupta/triplex quoniam per unam aut tres dies vel mensem ex consuetudine. pater in peregrino Per magnas moras sine renisu fortis vel frequenti. Per morulas cum renisu quasi per saltum animi crebrius contra muscas cogitationum importunas.

Decimaquarta. **A**ttentio orationis abigens has muscas triplex Quedam impossibilis et vana et conturbativa Quedam difficilis nec pro tuncvis quibus necessaria Quedam facilis licet importuna tamen meritoria

Decimaquinta. **A**ttentio quilibet premissarum sub debito triplex. Circa verbum bonarum necessaria sit ut dicat a se vel socio. Circa verbum et sensum beneplacens. Circa verbum sensum et deum perfecta. Et si les fieri possunt distinctiones de affectone qui dicitur officio quedam.

Decimasexta. **A**ttentio quilibet premissarum triplex. Habitualis bona dum manet in attentione ex decem annis non criminatim interrupta. Virtualis melior dum manet in operatione. Actualis optima ceteris partibus dum manet in toto bone toto corde tota anima tota mente tota virtute.

Decimasexta. **A**ttentio reflexa in bonum triplex. Facilis in contemplativo et spirituali qui volat libero velut celo Difficilis in meditativo et rationali qui nititur sursum repedo Vagavel inutilis in solo animali qui serpit in humo.

Decima octava. **A**ttentio reflexa in bonum triplex. Rarissima primo modo tam duratione quam visitatione. Rara secundo modo nec semper necessaria vel cauta in vocali oratione. Quasi nulla tertio modo et sufficit quod eius affinis hieronymus talis ambulet In simplicitate quasi vitula effraym docta diligere tritura. atque muscas acres cogitationum quantum valet toleret. nec ita velit abigere per impatientiam quam fessorem su-

um spiritum sanctum deiciat.

Decimanona. **A**ttentio reflectens se super attentionem preteritam in verbis orationis vocalis in se vel cum socio/triplex. Una que vehementer estimat verba non protulisse. Alia que istud timet velut ad vitium. Tertia que vehementius opinatur se dixisse vel alium secum quam omisisse.

Vicesima. **A**ttentio reflexa iudicis. Primo modo compellit ad repetitionem vel penitentiam. secus de non attentione circa sensum vel dei. Secundo modo suadet repetitionem et aliquando compellit pro oportunitate habitam. Tertio modo dissuadet repetitionem potius quam impellat. et hoc propter innatam mentis euagationem que non recordat facilliter eorum circa que non actu reflectitur sicut nec oportet

Exhortatio conclusiva

Attendite vobis igitur et attentioni vestre in orationibus debitis. O ecclesiastici vos precipue patres et fratres celestium quorum intuitu res hac agitur. Attendite cum pia sollicitudine que pravam expellat tanquam clavis clavum Attendite ut sciamus quibus donum dei non plus nec minus sapiens quam oportet. et hoc utique non poterit facilliter summari cum pravum sit cor hominis et inscrutabile nisi sermo dei vium et efficaciter assistit. discretor cogitationum et intentionum cordis nostri. quod ut fiat orandus est et in ipsum iactandus noster cogitatus. ut tandem verbis applicis. concludamus. Nihil solliciti sitis. sed in omni oratione cum gratia actione petitiones vestre innotescant apud deum. Et pars dei que recuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intelligentias vestras in christo Jesu domino nostro. Amen. **Finit**

Cosiderationes. XII

eiusdem pro volentibus condere testamentum

Consideratio prima. Eritus ille servus. que cum venerit dominus et pulsaverit ianuam eius. inuenerit vigilante. Sic vigilabat qui dicebat. Velox est depositio tabernaculi mei Et alter Anima mea in manibus meis semper Quales preterea sunt qui mortem habent in desiderio. et vitam in patientia.

Consideratio secunda